

الله
يُحَمِّلُ
كُلَّ
شَيْءٍ

لَهُ الْحُكْمُ

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده مهندسی هسته ای

اندازه گیری آلودگی پرتوza در آب های زیرزمینی استان تهران

پایان نامه کارشناسی ارشد مهندسی هسته ای

گرایش کاربرد پرتوها

دانشجو:

سوسن بیات

استاد راهنمای:

دکتر مجید شهریاری

مهندس محمد صادق ناصری

استاد مشاور:

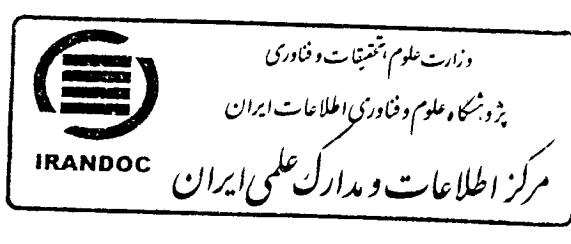
مهندس بهجت قاسمی

تیر ماه ۱۳۸۹

ت

۱۴۹۳۷۸

۱۳۸۹/۱۰/۱۹

دانشگاه شهید بهشتی

تاریخ .....
شماره .....
پیوست .....

بسمه تعالیٰ

تهران ۱۹۸۳۹۶۳۱۱۳ اوین "صور تجلیسه دفاع از پایان نامه دانشجویان دوره کارشناسی ارشد"
تلفن: ۲۹۹۰۱

بازگشت به مجوز دفاع شماره ۱۳۸۹/۴/۲۶ مورخ ۲۰۰/۱۶۸۰ جلسه هیات داوران ارزیابی
پایان نامه خانم سوسن بیات به شماره دانشجویی: ۸۶۴۳۰۱۱ به شماره شناسنامه: ۳۹۱۱ صادره
از: تبریز متولد: ۱۳۶۲ دانشجوی دوره کارشناسی ارشد پیوسته/ناپیوسته رشته: مهندسی هسته ای

(کاربرد پرتوها)

با عنوان:

اندازه گیری آلودگی های پرتوزای آب های زیرزمینی استان تهران

به راهنمایی:

آقای دکتر مجید شهریاری
آقای مهندس محمدصادق ناصری

طبق دعوت قبلی در تاریخ ۱۳۸۹/۴/۲۸ تشکیل گردید و بر اساس رای هیات داوری و با عنایت

به ماده ۲۰ آیین نامه کارشناسی ارشد مورخ ۷۵/۱۰/۲۵ پایان نامه مزبور با نمره ۵، ۱۹ و

درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

۱- استاد راهنمای: آقای دکتر مجید شهریاری

۲- استاد راهنمای: آقای مهندس محمدصادق ناصری

۳- استاد مشاور: خانم مهندس بهجت قاسمی

۴- داور داخلی و نماینده تحصیلات تكمیلی: آقای دکتر غریدون عباسی دوانی

۵- داور خارجی: آقای دکتر محمدرضا کارداش

کاربرد

مشکر و قدردانی:

﴿منت خدای راعزو جل که طاوش موجب قرتست و بُشکر اندرش فزید نعمت﴾

اگر کون که این رساله به پایان رسیده است، لازم می دانم از زحات بیشمار افرادی که در به تحقیق رساندن آن مرایاری نمودند مشکر نایم

. لذاب این ویله

از استاد محترم راهنمای این رساله، "جناب آقا"ی دکتر شیریاری و جناب آقا"ی مهندس ناصری که همواره با حیات های علمی و معنوی خود ایجاد را در انجام این پژوهه بیاری رسانده اند کمال مشکر و قدردانی را دارم.

از استاد مشاورم، "سرکار خانم مهندس قاسمی" که در طول این پژوهه ایجاد را همراهی نمودند سپاهان پاسکزارم.

از گلیک کارکنان محترم پژوهشگاه فنیک کاربردی بویژه آقا"ی مهندس عینیان که در این پژوهه مرا همراهی نمودند بیار سپاهان پاسکزارم.

از همکاری اعضا"ی محترم بخش حافظت در برآورده سازمان امنیتی اتمی ایران جناب آقا"ی دکتر کاردان و جناب آقا"ی مهندس عطایی را مشکر می نایم.

از جناب آقا"ی دکتر ناصری استاد محترم دانشکده زمین شناسی پایت راهنمایی هایی بی دین شان سپاهان پاسکزارم.

از تمامی استادی محترم دانشکده مهندسی هست ای که افتخار ساخته داشت ام، بالاضحی "جناب آقا"ی دکتر عباسی" که زحمت داوری این پژوهه را بر عده کرد، مشکر و قدردانی می نایم.

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات،

ابتكارات و نوآوریهای ناشی از تحقیق موضوع

این پایان نامه متعلق به دانشگاه شهید بهشتی

می باشد.

نام و نام خانوادگی: سوسن بیات

عنوان پایان نامه: اندازه‌گیری آلودگی پرتوزا در آب‌های زیرزمینی استان تهران

استاتید راهنمای: جناب آقای دکتر مجید شهریاری و جناب آقای مهندس ناصری

اینجانب سوسن بیات تهیه کننده پایان نامه کارشناسی ارشد حاضر خود را ملزم به حفظ امانت داری و قدردانی از خدمات سایر محققین و نویسندهای بنا بر قانون Copyright می‌دانم. بدین وسیله اعلام می‌نمایم که مسئولیت کلیه مطالب درج شده با اینجانب می‌باشد و در صورت استفاده از اشکال؛ جداول، و مطالب سایر منابع، بلاfaciale مرجع آن ذکر شده و سایر مطالب از کار تحقیقاتی اینجانب استخراج گشته است و امانتداری را به صورت کامل رعایت نموده ام. در صورتی که خلاف این مطلب ثابت شود، مسئولیت کلیه عواقب قانونی با شخص اینجانب می‌باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو: سوسن بیات

امضاء و تاریخ:

تعدیم

در عزیز

مادر میربانم

چکیده	
نام و نام خانوادگی : سوسن بیات	
عنوان پایان نامه : اندازه‌گیری آلودگی پرتوزا در آب‌های زیر زمینی استان تهران	
استاد مشاور : مهندس بهجت قاسمی	استاد راهنما : دکتر مجید شهریاری - مهندس محمد صادق ناصری
تاریخ فراغت از تحصیل : ۸۹/۴/۲۸	درجه تحصیلی : کارشناسی ارشد
گرایش : کاربرد پرتوها	رشته : مهندسی هسته‌ای
دانشکده: مهندسی هسته‌ای	دانشگاه : شهید بهشتی
کلید واژه‌ها : مواد پرتوزا در منابع آب، پرتوزایی آلفا - بتا، تریتیم، شمارش سوسوزن مایع، طیف نگاری آلفا	
چکیده :	
با توجه به اهمیت سلامت آب مصرفی، اندازه‌گیری مواد پرتوزا در کنار بررسی آلودگی‌های شیمیایی و میکروبی ضروری و لازم است. این امر به طور متداول در آزمایشگاه‌های معتبر دنیا با اندازه‌گیری اولیه پرتوزایی کلی آلفا و بتا انجام می‌گیرد. در این پایان‌نامه به منظور بررسی سلامت منابع آب مصرفی استان تهران، ۳۱ نمونه آب زیر زمینی با روش نمونه‌برداری سامان یافته جمع‌آوری شده است. اندازه‌گیری پرتوزایی آلفا و بتا کلی توسط آشکارساز تناسبی گازی انجام می‌گیرد که به این منظور نمونه‌ها به روش تبخیر آماده‌سازی می‌شوند. از آنجایی که اندازه‌گیری پرتوزایی بتای تریتیم با این روش ممکن نمی‌باشد، نمونه‌ها تحت فراوری نقطی قرار گرفته و برای شمارش توسط سیستم شمارنده سوسوزن مایع Quantulus آماده می‌شوند. به دلیل خطر بهداشتی حضور ذرات آلفا گسیل در منابع آب مصرفی، اندازه‌گیری دقیق‌تر پرتوزایی آلفا کل و تعیین پرتوزایی رادیونوکلئیدهای حاصل از سری واپاشی اورانیوم-۲۳۸ و توریم-۲۳۲ که نیمه‌عمر طولانی دارند توسط سیستم طیف نگاری آلفا مجهز به آشکارساز نیمه رسانا PIPS انجام می‌گیرد.	
با توجه به کمینه پرتوزایی قابل آشکارسازی و دقت سیستم‌های اندازه‌گیری چنین استنبط می‌شود که پرتوزایی آلفا و بتا کلی، میزان تریتیم و گسیلندهای طبیعی آلفا در نمونه‌های آب زیر زمینی استان تهران در حد مجاز است. بنابراین وجود آلودگی تأیید نمی‌شود.	

فهرست عناوین:

فصل اول: پرتوزایی در منابع آب

۱	۱-۱ مقدمه
۲	۲-۱ آلودگی منابع آبی
۳	۳-۱ مواد پرتوزا
۴	۱-۳-۱ منابع پرتوزایی
۵	۲-۳-۱ پرتوزایی طبیعی
۶	۳-۳-۱ پرتوزایی مصنوعی
۷	۴-۱ پرتوزایی در منابع آب
۸	۵-۱ استانداردهای آب آشامیدنی
۹	۶-۱ تریتیم
۱۰	۱-۶-۱ خطرات تریتیم
۱۱	۲-۶-۱ منابع تولیدی تریتیم
۱۲	۱-۲-۶-۱ تریتیم طبیعی
۱۳	۲-۲-۶-۱ تریتیم مصووعی
۱۴	۷-۱ مروری بر فعالیتهای انجام گرفته در راستای آنالیز آلفا - بتا و تریتیم در نمونه‌های آبی
۱۵	برخی از نقاط جهان
۱۶	۱-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی آب در اسپانیا
۱۷	۲-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی آب در مکزیک
۱۸	۳-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی آب در یونان
۱۹	۴-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی تریتیم در منابع آبی کشور اسپانیا
۲۰	۵-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی تریتیم در آب‌های سطحی و زیرزمینی کشور یونان
۲۱	۶-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی آب‌های محیطی در کشور بزریل
۲۲	۷-۷-۱ اندازه‌گیری تریتیم در آب‌های سطحی و زیرزمینی کشور یونان
۲۳	۸-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی آب‌های نوشیدنی بطری شده در اروپا
۲۴	۹-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی آب نوشیدنی در کشور ایتالیا
۲۵	۱۰-۷-۱ تعیین رادیوایزوتوپ‌های اورانیوم در نمونه آب آشامیدنی کشور لهستان

۲۰	۱۱-۷-۱ تعیین پرتوزایی اورانیوم در آب‌های فیروزکوهی کنگاوری
۲۱	۱۲-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی اورانیوم در آب‌های سطحی کشور اسپانیا
۲۱	۱۳-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی آب در کشور تونس
۲۱	۱۴-۷-۱ اندازه‌گیری پرتوزایی آب آشامیدنی شهر تهران
۲۱	۱۵-۷-۱ اندازه‌گیری رادیونوکلئیدهای مطرد در جسمهای بینالاله

فصل دوم : روش‌های اندازه‌گیری

۲۵	۱-۲ مقدمه
۲۵	۲-۲ اندازه‌گیری تربیتیم
۲۵	۲-۲-۱ اندازه‌گیری تربیتیم در هوا
۲۶	۲-۲-۲ اندازه‌گیری تربیتیم در سطح
۲۶	۲-۲-۲ ارزیابی پژوهشکی تربیتیم
۲۶	۴-۲-۲ اندازه‌گیری تربیتیم در نمونه‌های محیطی
۲۶	۵-۲-۲ اندازه‌گیری تربیتیم در آب
۲۶	۳-۲ روش پایش تربیتیم در آب
۲۷	۱-۳-۲ شمارش سوسوزن مایع
۲۸	۲-۳-۲ کوکتل‌های سوسوزن مایع غیر قابل اختلاط با آب
۲۹	۳-۳-۲ شمارش سوسوزن جامد
۲۹	۱-۳-۲ آشکارساز سوسوزن پلاستیکی به شکل صفحات نازک
۳۰	۲-۳-۲ سوسوزن جامد در سلول لاشکل
۳۱	۴-۲ روش نمونه برداری تربیتیم در آب
۳۲	۵-۲ روش شناوش سوسوزن مایع
۳۳	۱-۵-۲ نقش حلال
۳۴	۲-۵-۲ نقش مواد حل شونده توپرا
۳۴	۶-۲ عملکرد شمارنده سوسوزن مایع
۳۵	۱-۶-۲ مدرج سازی سیستم
۳۵	۲-۶-۲ ارزیابی عملکرد سیستم شمارنده سوسوزن مایع
۳۶	۷-۲ بهینه سازی عملکرد سیستم شمارنده سوسوزن مایع

۳۶	۱-۷-۲ بهینه سازی ناحیه شمارش
۳۶	۲-۷-۲ اندازه و نوع ویال
۳۷	۳-۷-۲ انتخاب کوکتل
۳۷	۴-۷-۲ زمان شمارش
۳۷	۵-۷-۲ کاهش زمینه
۲۸	۶-۷-۲ عوامل تداخلی در شمارش سوسوزن مایع
۲۸	۱-۸-۲ منابع زمینه
۴۰	۱-۸-۲ از مینه حاصل از دستگاه
۴۰	۲-۱-۸-۲ زمینه حاصل از ویال
۴۲	۳-۱-۸-۲ زمینه حاصل از کوکتل
۴۲	۲-۸-۲ فرونشانی
۴۷	۳-۸-۲ حضور چندین هسته پرتووا
۴۴	۴-۸-۲ نورتابی
۴۴	۵-۸-۲ بار ساکن
۴۵	۶-۸-۲ اثر دیواره
۴۵	۹-۲ روش‌های کاهش زمینه
۴۵	۱-۹-۲ افزایش حفاظت غیر فعال
۴۶	۱۲-۹-۲ آشکارسازهای محافظه فعال
۴۶	۳-۹-۲ الکترونیک تبعیض پالس
۴۶	۱-۳-۹-۲ تحلیلگر شکل پالس
۴۶	۲-۳-۹-۲ مقایسه دامنه پالس
۴۷	۴-۹-۲ کاهش زمینه در محیط شمارشی
۴۸	۱۰-۲ روش‌های تصحیح فرونشانی در شمارش سوسوزن مایع
۴۸	۱۰-۲ روش استاندارد داخلی
۴۸	۲-۱۰-۲ روش‌های توصیفی طیف نمونه
۴۸	۱-۱۰-۲ نسبت کanal‌های نمونه
۴۹	۲-۲-۱۰-۲ ترکیب روش استاندارد داخلی و نسبت کanal‌های نمونه
۴۹	۲-۱۰-۲ فاکتورهای مشخصه فرونشانی طیف نمونه
۴۹	۳-۱۰-۲ روش استاندارد خارجی

۴۹	۴-۱۰-۲ روش DPM مستقیم
۴۹	۱۱-۲ اندازه‌گیری آلفا و بتا
۵۰	۱-۱۱-۲ سیستم‌های آشکارسازی آلفا
۵۰	۱-۱۱-۲ اتفاقک یونیزاسیون گازی
۵۱	۲-۱۱-۲ شمارنده تناصی گازی
۵۰	۳-۱-۱۱-۲ شمارنده سوسوزنی
۵۱	۴-۱-۱۱-۲ آشکارساز تیمه رسانا
۵۱	۲-۱۱-۲ آشکارسازهای اندازه‌گیری بتا
۵۲	۳-۱۱-۲ اندازه‌گیری مجموع آلفا- بتا توسط شمارنده تناصی
۵۳	۱-۳-۱۱-۲ عوامل تداخلی در اندازه‌گیری آلفا و بتا توسط آشکارساز تناصی
۵۴	۴-۱۱-۲ آشکارسازهای سیلیکونی ذرات باردار
۵۵	۱-۴-۱۱-۲ عوامل موثر در بازدهی و قدرت تفکیک
۵۶	۲-۴-۱۱-۲ عوامل موثر آزادگی آشکارساز و جسمانه

فصل سوم: سیستم‌های اندازه‌گیری

۵۷	۱-۱-۳ مقدمه
۵۷	۲-۳ سیستم اندازه‌گیری تریتیم
۵۸	۱-۲-۳ مدار همزمانی
۵۸	۲-۲-۳ مدار تحلیلگر شکل پالس
۵۹	۳-۲-۳ مدار مقابله کننده دافته پالس
۵۹	۴-۲-۳ پردازش پالس
۶۰	۳-۳ سیستم اندازه‌گیری همزمان آلفا- بتا
۶۱	۱-۳-۳ مدرج سازی شمارنده تناصی
۶۲	۲-۳-۳ تنظیم سطح خودکار آلفا
۶۲	۳-۳-۳ بازبینی زمینه شمارنده
۶۳	۴-۳ سیستم طیف نگاری آلفا
۶۳	۱-۴-۳ مدرج سازی انرژی سیستم طیف نگاری آلفا
۶۵	۵-۳ محاسبه کمترین برتوzایی قابل آشکارسازی

۶۹	۶-۳ محاسبات کمینه پرتوزایی قابل آشکارسازی سیستم‌های اندازه‌گیری
۷۱	۷-۳ محاسبه پرتوزایی آلفا-تا
۷۲	۸-۳ محاسبه پرتوزایی تریتیم
فصل چهارم: روش نمونه برداری	
۷۵	۱-۴ مقدمه
۷۵	۲-۴ انواع روش‌های نمونه برداری
۷۵	۱-۲-۴ نمونه برداری کامل
۷۵	۲-۲-۴ نمونه برداری تجربی
۷۶	۳-۲-۴ نمونه برداری تصادفی ساده
۷۶	۴-۲-۴ نمونه برداری سامان یافته
۷۷	۵-۲-۴ نمونه برداری طبقه بندی شده
۷۸	۱-۳-۴ نحوه انتخاب مناطق نمونه برداری
۸۱	۲-۳-۴ ملاحظات نمونه برداری
۸۱	۱-۲-۳-۴ ظروف نمونه برداری
۸۱	۲-۳-۴ نگهداری نمونه
۸۱	۳-۲-۳-۴ تصفیه نمونه
۸۲	۳-۴ مراحل نمونه برداری
۸۳	۱-۳-۳-۴ نحوه جمع آوری نمونه ها
۸۳	۴-۴ فراوری و آماده‌سازی نمونه‌های مورد آنالیز تریتیم
۸۴	۱-۴-۴ روش فراوری نمونه
۸۴	۲-۴-۴ روش تقطیر
۸۶	۳-۴-۴ تهیه استاندارد بازدهی
۸۶	۱-۳-۴-۴ ۱- مراحل ساخت چشمۀ استاندارد بازدهی
۸۹	۲-۳-۴-۴ تهیه نمونه‌های استاندارد بازدهی
۸۹	۴-۴-۴ تهیه چشمۀ استاندارد راندمان تقطیر
۹۰	۱-۴-۴-۴ ۱- مراحل ساخت چشمۀ استاندارد راندمان تقطیر

۹۰	۲-۴-۴-۴ تهیه نمونه‌های استاندارد محاسبه راندمان نقطه‌نما
۹۰	۵-۴-۴ آماده‌سازی نمونه جهت آنالیز آلفا - بتا
۹۱	۴-۵-۴-۴ روش آماده‌سازی نمونه
۹۳	۲-۵-۴-۴ محاسبه بازدهی روش تغییر
۹۴	۳-۵-۴-۴ مدرج سازی بازدهی بر حسب قیاخت سطحی نمونه‌ای آلفا

فصل پنجم: نتایج اندازه‌گیری

۹۷	۱-۵ مقدمه
۹۷	۲-۵ آنالیز تریتیم
۱۰۱	۳-۵ اندازه‌گیری پرتوزایی کل آلفا و بتا در سیستم مقابله‌ای
۱۰۸	۴-۵ اندازه‌گیری پرتوزایی آلفا توسط سیستم طیف نگاری
۱۱۸	۵-۵ نتیجه گیری
۱۱۹	۶-۵ پیشنهادات

۱۲۰	پیوست (۱)
۱۲۲	مراجع

فهرست شکل‌ها:

۴	شکل (۱-۱): منابع پرتوزایی و توزیع متوسط پرتوگیری
۸	شکل (۱-۲): طرح آنالیز اثنا و بیان
۳۰	شکل (۱-۳): آشکارساز سوسوزن پلاستیکی صفحه‌ای شکل
۳۳	شکل (۲-۱): اندرکنش تاین پرتوزا و کوکتل سوسوزن و نتیجت شمارش
۳۴	شکل (۲-۲): مراحل جذب انرژی ذره پرتوزا توسط مولکول حلال تا بازگسیل فوتون نوری
۳۷	شکل (۴-۲): وابستگی کمینه حد آشکارسازی به حجم اختلاط کوکتل و آب
۳۸	شکل (۵-۲): تغییر کمینه حد آشکارسازی تریتیم با افزایش زمان شمارش در نمونه‌ای به حجم ۱۰ میلی لیتر در سیستمی به بازدهی ۳۵٪
۴۰	شکل (۶-۲): پالس نوعی حاصل از (حداد الک) خبرنگار فرونشانی (پ) تاکل فرونشانی
۴۱	شکل (۷-۲): ویال‌های ۲۰ میلی‌لیتری پلی اتیلن با روکش تفلونی
۴۲	شکل (۸-۲): ویال ۲۰ میلی‌لیتری شبیه‌ای با پیاسیم پایین
۴۳	شکل (۹-۲): زمان تاثیر عوامل فرونشانی رنگ و شیمیایی در فرایند سوسوزنی
۴۳	شکل (۱۰-۲): تغییرات طیف انرژی نمونه‌ای استاندارد با افزایش مقدار فرونشانی
۴۴	شکل (۱۱-۲): تداخل طیف انرژی تریتیم و کربن-۱۴
۴۷	شکل (۱۲-۲): نمایش مقایسه‌گر دائمی پالسی
۵۳	شکل (۱۳-۲): طیف دیفرانسیلی ارتفاع پالس و منحنی شمارش چشمۀ مخلوط آلفا - بتا در آشکارساز تناسبی
۵۸	شکل (۱-۳): حفاظت فعال و غیر فعال سیستم WALLAC QUANTULUS
۶۱	شکل (۲-۳): نمونه‌ای از منحنی مدرج سازی بازدهی بتا بر حسب ولتاژ کار
۶۳	شکل (۳-۳): سیستم طیف نگاری آلفا
۶۷	شکل (۴-۳): توزیع مقادیر N : (الف) هیچ پرتوزایی موجود نباشد و (ب) پرتوزایی واقعی موجود باشد. L حد بحرانی را نشان می‌دهد.
۷۶	شکل (۱-۴): نمونه برداری تصادفی ساده
۷۷	شکل (۲-۴): نمونه برداری سامان یافته
۷۹	شکل (۳-۴): نقاط انتخاب شده اولیه در استان تهران به همراه نقاط نمونه برداری نهایی

- شکل (۴-۴): مناطق نمونه برداری در استان تهران ۸۰
- شکل (۵-۴): مناطق نمونه برداری با تغییر مرز شهرستان‌ها ۸۱
- شکل (۶-۴): ظروف نمونه برداری در محل چشمه ۸۲
- شکل (۷-۴): افزودن آسید به نمونه آلفا - بتا ۸۳
- شکل (۸-۴): اندازه گیری pH نمونه آلفا - بتا ۸۴
- شکل (۹-۴): سیستم تقطیر جهت فراوری نمونه‌های آلفا-تریتیم ۸۵
- شکل (۱۰-۴): اندازه گیری وزن ویال توسط ترازو ۸۵
- شکل (۱۱-۴): مخلوط نمونه و محلول سوسورن مایع قبل از نکان دادن ۸۶
- شکل (۱۲-۴): برداشت ردیاب تریتیم از ویال ۸۷
- شکل (۱۳-۴): افزودن ردیاب به بالان ۲۵۰ میلی‌لیتری ۸۷
- شکل (۱۴-۴): رقیق سازی چشم توسط آب مقطر تقطیر شده ۸۸
- شکل (۱۵-۴): چشممه‌های استاندارد بازدهی ۸۹
- شکل (۱۶-۴): تبخیر نمونه توسط لامپ فرو سرخ ۹۲
- شکل (۱۷-۴): نمونه تبخیر شده ۹۳
- شکل (۱-۵): منحنی فرون Shanی استاندارد خارجی ۹۹
- شکل (۲-۵): منحنی مدرج سازی بازدهی آلفا (± 5) بر حسب ضخامت سطحی در آشکارساز تناسبی ۱۰۲
- شکل (۳-۵): منحنی مدرج سازی بازدهی بتا (± 5) بر حسب ضخامت سطحی در آشکارساز تناسبی ۱۰۳
- شکل (۴-۵): منحنی برازش خطای استاندارد بازدهی آلفا بر حسب نمونه‌های استاندارد در سیستم آشکارساز تناسبی ۱۰۴
- شکل (۵-۵): منحنی برازش خطای استاندارد بازدهی بتا بر حسب بتا نمونه‌های استاندارد در سیستم آشکارساز تناسبی ۱۰۵
- شکل (۵-۶): منحنی مدرج سازی بازدهی آلفا (± 5) بر حسب ضخامت سطحی در سیستم طیف نگاری آلفا ۱۱۰

شکل(۷-۵): منحنی برازش خطای استاندارد بازدهی آلفا بر حسب بازدهی آلفا نمونه های استاندارد در سیستم طیف نگاری آلفا

شکل (۸-۵): مراحل پایش پر توزع ای ذرات آلفا گسترش در آب

فهرست جداول:

۳

جدول (۱-۱): متوسط دوز حاصل از منابع پرتوزای طبیعی

۴

جدول (۲-۱): رادیونوکلیدهای مصنوعی و طبیعی در آب آشامیدنی

۹

جدول (۳-۱): حد شاخص تریتیم در چند کشور

۱۰

جدول (۴-۱): ویژگی‌های ترمودینامیکی اکسید ایزوتوپ‌های هیدروژن

۱۲

جدول (۵-۱): بهره‌ی شکافت تریتیم

۱۲

جدول (۶-۱): سطح مقطع موثر واکنش رون با عناسیر سبک که ممکن نمایند تولید تریتیم می‌شود

۱۴

جدول (۷-۱): روش تحلیل، بازدهی، زمینه، آشکارساز و کمینه پرتوزایی قابل آشکارسازی

۱۵

جدول (۸-۱): پرتوزایی نمونه فاصلاب MAQUIXCO

۱۶

جدول (۹-۱): پرتوزایی تریتیم در نمونه آب رودخانه دانوب به دو روش تقطری و غنی‌سازی

۱۶

جدول (۱۰-۱): پرتوزایی تریتیم در سایر منابع آب به روش غنی‌سازی الکترولیتی

۱۸

جدول (۱۱-۱): متوسط پرتوزایی تریتیم در ۱۴ استگاه محیطی بزرگ

۱۹

جدول (۱۲-۱): مجموع پرتوزایی آلفا، بتا و اورانیوم دو نمونه آب نوشیدنی بطری شده

۲۰

جدول (۱۳-۱): نتایج آنالیز آب‌های زیرزمینی کشور بزرگ

۲۱

جدول (۱۴-۱): کمینه، بیسینه و متوسط پرتوزایی ایزوتوپ‌های اورانیوم در آب سطحی اسپانيا

۲۱

جدول (۱۵-۱): پرتوزایی آلفا-بتا در آب نوشیدنی کشور ترکیه

۲۲

جدول (۱۶-۱): نتایج اندازه گیری پرتوزایی کلی آلفا و بتا در نمونه‌های آب آشامیدنی شهر تهران

۲۲

جدول (۱۷-۱): پارامترهای سیستم شمارنده سوسوزن مایع و شمارنده تناسبی

۲۳

جدول (۱۸-۱): مقایسه نتایج اندازه گیری آلفا و بتایه دو روش شمارش سوسوزن مایع و شمارش

رسوب خشک شده توسط سیستم شمارنده تناسبی

۲۵

جدول (۱-۲): برد ذره بتا تریتیم

۲۸	جدول (۲-۲): بازدهی بدست آبده با استفاده از جهاز نوی کوکل سوسوزن مالع در حالت غیر اختلاط با مایع
۳۰	جدول (۲-۳): حساسیت آشکارسازهای سوسوزن پلاستیکی مختلف در اندازه‌گیری تریتیم در آب
۳۱	جدول (۲-۴): کاهش کمینه پرتوزایی قابل اندازه‌گیری با افزایش مدت زمان شمارش در سلول U شکل
۳۶	جدول (۲-۵): تأثیر محدوده شمارشی، نوع و اندازه ویال در شمارش سوسوزن مایع
۴۷	جدول (۳-۱): احتمال صحت اتحراف‌های بدست آنده توسط پوزیج کاوی
۸۸	جدول (۴-۱): چشم‌های استاندارد بازدهی
۸۹	جدول (۴-۲): مشخصه نمونه‌های استاندارد بازدهی
۹۰	جدول (۴-۳): مشخصه چشم‌های استاندارد راندمان تقطیر
۹۷	جدول (۵-۱): نتایج شمارش نمونه رمیمه در باره زمانی تریتیم
۹۸	جدول (۵-۲): نتایج شمارش نمونه‌های استاندارد بازدهی
۹۸	جدول (۵-۳): نتایج شمارش نمونه‌های راندمان تقطیر
۹۹	جدول (۴-۵): پارامترهای اندازه‌گیری پرتوزایی تریتیم در ویال شیشه‌ای توسط سیستم QUANTULUS مایع سوسوزن
۱۰۰	جدول (۵-۴): نتایج شمارش نمونه‌های مختلط
۱۰۱	جدول (۶-۵): آهنگ شمارش زمینه و بازدهی روش تبخیر
۱۰۱	جدول (۵-۷): بازدهی نمونه‌های استاندارد الفا، برونزی در آبر و ضخامت سطحی مختلف در آشکارساز تناصی
۱۰۲	جدول (۵-۸): بازدهی نمونه‌های استاندارد بتا با پرتوزایی برابر و ضخامت سطحی مختلف
۱۰۲	جدول (۵-۹): کمینه پرتوزایی قابل آشکارسازی الفا و بتا هم‌شستم تناصی
۱۰۵	جدول (۵-۱۰): پرتوزایی کل آلفا در نمونه‌های آب زیرزمینی
۱۰۶	جدول (۵-۱۱): پرتوزایی کل بتا در نمونه‌های آب و زیرزمینی

- جدول (۱۲-۵): محدوده کانال انرژی رادیونوکلئیدهای مورد آنالیز ۱۰۹
- جدول (۱۳-۵): بازدهی نمونه‌های استاندارد الفا بر توزیع برآورده و صفات سطحی مختلف در سیستم طیف نگاری آلفا ۱۰۹
- جدول (۱۴-۵): کمینه پرتوزایی قابل آشکارسازی در سیستم طیف نگاری آلفا با بیشینه بازدهی٪ ۱۶/۰۴ ۱۱۰
- جدول (۱۵-۵): نتایج طیف نگاری آلفا ۱۱۲
- جدول (۱۶-۵): پرتوزایی کلی آلفا و بتا در نمونه آب استان تهران ۱۱۴
- جدول (۱۷-۵): نتایج آنالیز رادیوم-۲۲۶ و زوریم-۲۲۲ در توزیع آلفا ۱۱۶
- جدول (۱۸-۵): بازه تغییرات پرتوزایی رادیونوکلئیدهای مورد آنالیز در آب زیرزمینی استان تهران ۱۱۷
- جدول (۱۹-۵): پرتوزایی رادیوم-۲۲۶، زوریم-۲۲۲، اورانیوم-۲۳۵، اورانیوم-۲۳۳ در منابع آب نوشیدنی چند کشور ۱۱۷